

Yhteenveto hakemusten kehittämisideoista ja kehittämisverkoston saatesanat kokeiluille

Kehittämisverkoston tapaaminen 19.6.2023

Jonna Heliskoski, johtava asiantuntija, Sitra Lab

Rahoitushaun tulokset

- Rahoitushaun kohderyhmänä olivat enintään noin 20 000 asukkaan kunnat, jotka ovat kiinnostuneita kokeilemaan, miten talouden suunnittelu voi helpottua kuntalaisten avulla
- Rahoitushaun määräajan (14.6.2023) puitteissa **hakemuksen jätti neljä kuntaa:** Merikarvia, Petäjävesi, Pieksämäki ja Posio
- Kokeiluun **valittavat kaksi kuntaa** julkistetaan tämän viikon aikana
- Nuva ry toteuttaa lisäksi varjobudjetoinnin kokeilut **Kaarinan** ja **Mäntyharjun** kanssa

Toteutettavat kokeilut

Tällä viikolla valittavissa kahdessa kunnassa muodostetaan **kansalaispaneelit** satunnaisotannalla valituista kuntalaisista. Riittävän taustatiedon pohjalta paneelit **puntaroivat eri vaihtoehtoja ja tekevät suosituksia** talousarvioprosessin eri vaiheisiin. Suositukset viedään mukaan kuntien budjettien valmisteluihin ja julkaistaan kaikkien kuntalaisten tiedoksi.

Kaarinassa ja Mäntyharjulla nuorisovaltuustot kokeilevat **varjobudjettien tekemistä** ja antavat lausuntonsa kuntien talousarvioprosesseissa. Lausunnot viedään mukaan kuntien budjettien valmisteluihin ja julkaistaan kaikkien kuntalaisten tiedoksi.

Kokeiluja yhdistää tarpeet

1. **vahvistaa tiedollisia edellytyksiä** kuntien kokonaistaloudellisen tarkastelun tueksi ja
2. **sanoittaa** kunnan talouden suunnittelun **varsinaisempi pulma** tai kysymys, johon kuntalaisilta odotetaan **apua**
3. **integroida** kokeilut **osaksi** kuntien **vallitsevia** suunnittelun ja päätöksenteon **käytäntöjä**

Keskeiset havainnot hakemusten pohjalta

Kaikkia hakijoita yhdistää havaittu tarve kuntalaisten laajemman osallistumisen aktivointiin. Muutoksen keskeisiä ajureita ovat

1. **Verkostotyön** hyödyntäminen kunnan kestävän kasvun tukena
2. Strategia- ja elinvoimaohjelmien nykyistä selvempi **ohjausvaikutus** taloussuunnitteluun
3. Päätöksenteon **vaikuttavuuden** mallintamisen ja **arvioinnin** kehittäminen

Lisäksi taloussuunnittelun vaihtoehtojen visualisoinnin odotetaan hyödyttävän myös kunnan luottamushenkilöitä ja viranhaltijoita.

Keskustelujen pohjalta todettiin, että myös nuorten osallistumisen edistäminen on tarkoituksenmukaista kytkeä alueen veto- ja pitovoiman kehittämiseen. Kokeilujen tulosten laajempaa hyödyntämistä tuetaan selvittämällä, miten nuorten osallistuminen talouden suunnitteluun voidaan sisällyttää alueen koulujen ja oppilaitosten opetukseen.

”Vahva ja välittävä Suomi” -hallitusohjelma luo hyvät puitteet kokeilujen toteuttamiselle

1. Asukkaiden ja yritysten vaikuttamismahdollisuuksien ja osallisuuden lisääminen
2. Veto- ja pitovoimaisten kasvuyhteisöjen kehittäminen
3. Kuntien erilaistumisen mahdollistaminen
4. Päätöksenteon tietoperustaisuuden ja tiedolla johtamisen korostuminen

Kokeiluissa on tärkeää hyödyntää hallitusohjelman tarjoamat mahdollisuudet, sekä huomioida kuntien talouden suunnitteluun kohdentuvat suorat ja välilliset vaikutukset.